EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

18. detsember 2008 *

Kohtuasjas C-349/07,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Supremo Tribunal Administrativo (Portugal) 12. juuni 2007. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 27. juulil 2007, menetluses

Sopropé - Organizações de Calçado, Lda

versus

Fazenda Pública,

menetluses osalesid:

Ministério Público,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud J.-C. Bonichot (ettekandja), K. Schiemann, P. Kūris ja L. Bay Larsen,

* Kohtumenetluse keel: portugali.

kohtujurist: V. Trstenjak,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Sopropé - Organizações de Calçado Lda, esindaja: *advogado* A. Caneira,

– Portugali valitsus, esindajad: H. Ventura, C. Guerra Santos ja L. Fernandes,

– Itaalia valitsus, esindaja: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* G. Albenzio,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: S. Schønberg ja P. Guerra e Andrade,

arvestades kirjalikus menetluses ja 2. oktoobri 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb kaitseõiguste tagamise põhimõtte tõlgendamist.

2 Nimetatud taotlus esitati äriühing Sopropé – Organizações de Calçado Lda (edaspidi „Sopropé") ja Fazenda Pública (riigikassa) vahelises kohtuvaidluses seoses tollivõla tollivormistusjärgse sissenõudmisega, mille kohta tehti otsus pärast seda, kui oli kontrollitud nimetatud ettevõtja poolt aastatel 2000–2002 Portugali imporditud kaupade päritolu.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

3 Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määrust (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 320, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307), muudeti Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 2700/2000 (EÜT L 311, lk 17; ELT eriväljaanne 02/10, lk 239; edaspidi „tolliseadustik").

4 Tolliseadustiku VII jaotise 3. peatüki artiklid 217–232 käsitlevad tollivõla sissenõudmist.

5 Tolliseadustiku artikli 221 lõige 1 sätestab:

„Niipea kui arvestuskanne on tehtud, teatatakse võlgnikule tollimaksu summa vastava korra kohaselt.”

6 Tolliseadustiku artikli 222 lõike 1 punkt a näeb ette:

„1. Võlgnik tasub tollimaksu summa, mis on kooskõlas artikliga 221 teatavaks tehtud, järgmiste tähtaegade jooksul:

a) kui isikul ei ole õigus artiklites 224–229 ettenähtud soodustustele maksu tasumisel, tasutakse tollimaksu summa ettenähtud tähtajaks.

Ilma et see piiraks artikli 244 teise lõigu kohaldamist, ei või tähtaeg olla pikem kui kümme päeva arvestades tasumisele kuuluva tollimaksu summa teatamisest võlgnikule, ja arvestuskannete summeerimise korral artikli 218 lõike 1 teises lõigus ettenähtud tingimustel määratakse tollimaksu summa tasumiseks selline tähtaeg, mille puhul tasumiseks ei jää pikem aeg, kui tollimaksu summa tasumise edasilükkamise puhul.

[…]”.

7 Tolliseadustiku VIII jaotise artiklid 243–246 käsitlevad kaebusi tolli otsuste peale.

8 Tolliseadustiku artikkel 245 sätestab:

„Liikmesriigid kehtestavad kaebuste esitamise korra rakendussätted.”

Siseriiklik õigus

9 12. detsembri 1998. aasta dekreetseadusega nr 398/98 kinnitatud üldine maksuseadus (edaspidi „LGF”) näeb sõnaselgelt ette maksumenetluses osalemise põhimõtte, mis on sätestatud Portugali Vabariigi põhiseaduse artiklis 267 ja seoses haldusmenetlusega juba ette nähtud ka haldusmenetluse seadustiku artiklites 100 jj.

10 LGF-i artikkel 60 käesolevas asjas kohaldatavas redaktsioonis sätestab:

„1. Kui seadus ei näe ette teisiti, osalevad maksukohustuslased neid puudutavate otsuste tegemisel ühel loetletud viisidest:

a) õigus olla enne sissenõudmisotsuse tegemist ära kuulatud;

[…]

e) õigus olla enne kontrolliaruande kokkuvõtte koostamist ära kuulatud.

[…]

4. Õigust olla ära kuulatud tuleb kasutada tähtaja jooksul, mille maksuamet on maksukohustuslase elu- või asukohta saadetud tähitud kirjas määranud.

[…]

6. Tähtaeg kasutada õigust olla suuliselt või kirjalikult ära kuulatud ei või olla lühem kui 8 ega pikem kui 15 päeva.

[…]”.

11 31. detsembri 1998. aasta dekreetseadusega nr 413/98 kehtestati maksualase kontrollimenetluse täiendav kord.

12 Nimetatud dekreetseaduse artikkel 60 sätestab eelneva ärakuulamise kohta:

„1. Kui kontrollitoimingud on lõpetatud ja nende alusel antakse maksuhalduri haldusakt, mis on maksukohustuslase suhtes ebasoodus, tuleb kontrolliaruande kokkuvõtte eelnõu koos nimetatud aktide sisu ja põhjendusega teha maksukohustuslasele teatavaks 10 päeva jooksul.

2. Teatavaks tegemisel tuleb näha ette 8–15 päeva pikkune tähtaeg, et võimaldada maksukohustuslasel kontrolliaruande kokkuvõtte eelnõu suhtes oma seisukohad esitada.

3. Maksukohustuslane võib oma seisukoha esitada kirjalikult või suuliselt, mis viimati nimetatud juhul protokollitakse.

4. Lõplik aruanne koostatakse 10 päeva jooksul pärast eelmises lõikes nimetatud seisukoha esitamist."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

13 Sopropé on Portugali äriühing, kes tegeleb Aasiast imporditud jalatsite müügiga. Põhikohtuasi puudutab 52 imporditehingut, mille puhul deklareeriti jalatsite päritolu Kambodžast ja saadi nende eeldatava päritolu tõttu üldiste tariifsete soodustuste kava alusel kahe ja poole aasta jooksul, alates 2000. aastast kuni 2002. aasta keskpaigani, sooduskohtlemist.

14 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) ettepanekul algatatud koostöömissiooni raames korraldas Portugali tolli pettustevastane teenistus 2003. aasta alguses ühe kontrollreidi, et kontrollida Aasiast imporditud jalatsite päritolu.

15 Sopropé ruumides toimunud kontrolle alustati 14. veebruaril 2003. Nende käigus tuvastas Portugali toll, et eespool nimetatud 52 imporditehingut oli teostatud võltsitud päritolusertifikaatide ja veodokumentide alusel.

16 Toll jõudis järeldusele, et imporditud kaubal ei olnud sooduspäritolu ja seega ei tohtinud neile üldiste tariifsete soodustuste kava kohaldada, mistõttu oli nüüd tarvis kohaldada neile tollimaksumäära, mida kohaldatakse kolmandatest riikidest pärit kaupadele.

17 3. juulil 2003 teatati Sopropéle, et LGF-i artikli 60 alusel on tal võimalik kasutada kaheksa päeva pikkuse tähtaja jooksul oma õigust saada kontrolliaruande ja selle lisade kokkuvõtte osas eelnevalt ära kuulatud. Äriühing kasutas seda õigust 11. juulil 2003.

18 Leides, et Sopropé ei olnud esitanud ühtegi uut asjaolu, mis oleks võinud kontrolliaruande eelnõud muuta, teatas toll talle 16. juuli 2003. aasta kirjas, mille ta sai kätte järgmisel päeval, et vastavalt tolliseadustiku artiklile 222 on tal võlgnetava tollimaksu maksmiseks aega kümme päeva. Nimetatud tollimaksu summa oli 212 684,98 eurot, millele oli lisatud 36 757,99 euro suurune käibemaks ja 19,30 euro suurune intress, mis kokku moodustasid 249 462,27 euro suuruse summa.

19 Päevast, mil ettevõtjale teatati, et ta võib kasutada oma õigust olla ära kuulatud, kuni päevani, mil talle tehti teatavaks maksunõue, oli seega möödunud 13 päeva.

20 Sopropé keeldus maksmast tollivõlga, mis talle oli teatavaks tehtud määratud tähtaja jooksul. 8. septembril 2003 esitas ta Tribunal Administrativo e Fiscal de Lisboa'le kaebuse, mille põhjenduses ta väitis, et on rikutud kaitseõiguste tagamise põhimõtet, kuna talle anti oma märkuste esitamiseks ebapiisav tähtaeg. Kohus leidis siiski, et maksunõue oli õigustatud, kuna ei olnud esitatud ühtegi tõendit, mis võiks selle kahtluse alla seada. Pealegi leidis kohus, et kaitseõigused olid tagatud, kuna oli täidetud LGF-is ette nähtud eelneva ärakuulamise kohustus ja järgitud maksualase kontrollimenetluse korda.

21 Sopropé kaebas selle kohtuotsuse edasi Supremo Tribunal Administrativole, põhjendades seda asjaoluga, et esimese astme kohus ei olnud õigesti kohaldanud kaitseõiguste tagamise põhimõtet, mis on ette nähtud ühenduse õiguses.

22 Supremo Tribunal Administrativo otsustas apellatsioonimenetluse käigus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas kaitseõiguste põhimõttega on kooskõlas üldise maksuseaduse artikli 60 lõikes 6 ja 30. detsembri 1998. aasta dekreetseadusega nr 413/98 kinnitatud maksualase kontrollimenetluse täiendava korra artikli 60 lõikes 2 sätestatud 8–15 päeva pikkune tähtaeg, mis on mõeldud selleks, et maksumaksja saaks kasutada oma õigust olla suuliselt või kirjalikult ära kuulatud?

2. Kas 13 päeva pikkust tähtaega alates päevast, mil toll teatas ühenduse importijale (antud juhul jalatsite kauplemisega tegelev Portugali väikeettevõtja), et tal on 8 päeva aega, et kasutada oma õigust olla ära kuulatud, kuni päevani, mil talle

teatati kohustusest tasuda 10 päeva jooksul imporditollimaks seoses 52 jalatsite Kaug-Idast importimise tehinguga, mis teostati üldiste tariifsete soodustuste kava alusel kahe ja poole aasta jooksul (2000. aastast kuni 2002. aasta keskpaigani), võib pidada mõistlikuks tähtajaks, et importija saaks oma kaitseõigusi kasutada?"

Eelotsuse küsimused

23 Nende kahe küsimusega, mida tuleb uurida koos, tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult teada, kas ettevõtjale selleks antud kaheksa päeva pikkune tähtaeg, et ta saaks esitada oma märkused 249 462,27 euro suuruse imporditollimaksu tollivormistusjärgse sissenõudmise kohta seoses 52 kaupade impordi tehinguga, mis teostati kahe ja poole aasta jooksul, vastab ühenduse õiguse nõuetele ning eelkõige üldisele kaitseõiguste tagamise põhimõttele eriti niisugusel juhul, kui toll tegi sissenõudmise otsuse viie päeva jooksul pärast selle tähtaja möödumist.

Euroopa Kohtule esitatud märkused

24 Põhikohtuasja hageja tuletab meelde, et Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et kaitseõiguste tagamise põhimõte nõuab, et igale isikule, kelle suhtes kavatsetakse

teha ebasoodus otsus, antaks tegelik võimalus oma seisukoha esitamiseks (vt eelkõige 24. oktoobri 1996. aasta otsus kohtuasjas C-32/95 P: komisjon *vs.* Lisrestal jt, EKL 1996, lk I-5373, punkt 21; 21. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-462/98 P: Mediocurso *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-7183, punkt 36, ja 12. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-395/00: Cipriani, EKL 2002, lk I-11877, punkt 51).

25 Seejärel kinnitab Sopropé, et LGF-i alusel importijale oma õiguse olla ära kuulatud kasutamiseks antud tähtaega saab pidada kaitseõiguste tagamise põhimõttele vastavaks vaid juhul, kui see võimaldab oma seisukoha tegelikult teatavaks teha. Põhikohtuasja asjaoludel leiab ta talle antud tähtaja olevat ebapiisava.

26 Portugali Vabariik kinnitab, et LGF-is ette nähtud eelneva ärakuulamise menetluse suhtes kaitseõiguste tagamise põhimõtet ei kohaldata. Tegelikult väljendab nimetatud menetlus otsuse tegemisel osalemise põhimõtet mitte edasikaebamise õigust. Peale selle tuleneb tema sõnul Euroopa Kohtu praktikast ning eelkõige 2. oktoobri 2003. aasta otsusest kohtuasjas C-176/99 P: ARBED *vs.* komisjon (EKL 2003, lk I-10687), et õiguse olla eelnevalt ära kuulatud põhimõte on kaitseõiguse osaks vaid karistuse määramise menetluses, millega põhikohtuasjas tegemist ei ole. Seetõttu leiab Portugali Vabariik, et LGF-i artiklis 60 ette nähtud tähtaega ei saa hinnata kaitseõiguse põhimõttest lähtudes. Seega ei saa seda tähtaega vaadelda ebamõistlikuna, kuna see vaid lisandub erinevatele maksuotsuse suhtes ette nähtud õiguskaitsevahenditele ning tugevdab seega võimalust tegelikult oma kaitseõigusi kasutada.

27 Portugali Vabariik lisab, et kui Euroopa Kohus asub seisukohale, et LGF-is ette nähtud ärakuulamismenetluse puhul tuleb siiski kaitseõiguste tagamise põhimõtet kohaldada, siis põhikohtuasjas vaidluse all olev tähtaeg on ühenduse õigusega kooskõlas, kuna see järgib võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtteid (vt eelkõige 17. juuni 2004. aasta otsus kohtuasjas C-30/02: Recheio – Cash & Carry, EKL 2004, lk I-6051). Nimetatud liikmesriigi arvates on võrdväärsuse põhimõtet järgitud, kuna LGF näeb kõigi

maksuhalduri haldusaktide puhul ette sama tähtaja, vaatamata sellele, kas need on antud siseriikliku või ühenduse õiguse alusel. Siseriiklik kohus peab hindama, kas tõhususe põhimõtet on järgitud.

28 Itaalia Vabariik märgib, et ühenduse tolliseadustik ei näe ette isegi seda, et võlgnik tuleks enne tollivõla sissenõudmist ära kuulata. Ta tugineb tolliseadustiku artiklile 245, väites et kaebemenetluse rakendamist puudutavad õigusnormid jäävad liikmesriikide pädevusse. Seejärel leiab ta, et Euroopa Kohus peaks kinnitama ettevõtja õigust olla nii haldusmenetluses kui ka kohtumenetluses ära kuulatud vastavalt siseriiklikule õigusele.

29 Euroopa Ühenduste Komisjon märgib, et Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et kaitseõiguste tagamine eeldab, et igal märkimisväärselt tema huve riivava otsuse adressaadil on õigus olla ära kuulatud, mis tähendab, et tal on tegelik võimalus oma seisukoha esitamiseks, mille puhul on tarvis järgida tema märkuste esitamiseks vajalikku mõistlikku tähtaega (vt eelkõige 14. juuli 1972. aasta otsus kohtuasjas 55/69: Cassella Farbwerke Mainkur *vs.* komisjon, EKL 1972, lk 887; 29. juuni 1994. aasta otsus kohtuasjas C-135/92: Fiskano *vs.* komisjon, EKL 1994, lk I-2885, ja 13. septembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-439/05 P ja C-454/05 P: Land Oberösterreich ja Austria *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-7141).

30 Komisjon leiab, et tolliseadustiku alusel tehtavad tollivormistusjärgsed sissenõudmisotsused võivad niisuguste importijate nagu põhikohtuasja hageja huvisid märkimisväärselt mõjutada ja et seetõttu peavad liikmesriigid nimetatud seadustikus tollivõlgade sissenõudmist käsitlevate sätete kohaldamisel kaitseõigused tagama vaatamata sellele, et nende hulgas ei ole sätteid, mis reguleerivad õigust olla ära kuulatud.

31 Ta järeldab sellest, et LGF-is ette nähtud tähtaeg on õiguse olla ära kuulatud põhimõttega kooskõlas juhul, kui isikutel, kelle huvisid võidakse ühenduse õiguse alusel tehtavate otsustega märkimisväärselt mõjutada, on võimalus oma seisukoht nende otsuste osas tegelikult teatavaks teha.

32 Komisjoni arvates peab siseriiklik kohus hindama, kas kaitseõiguste tagamisele esitatavad nõuded on nii ühenduse kui ka siseriiklikku õiguslikku raamistikku ja põhikohtuasja vaidluse asjaolusid arvestades täidetud. Ta leiab, et otsustades, kas õigus olla ära kuulatud on tagatud, võib eelotsusetaotluse esitanud kohus lähtuda Euroopa Kohtu praktikal põhinevatest kriteeriumidest nagu kohaldatavate ühenduse õigusnormide eesmärk, otsuse aluseks olevate asjaolude ja põhjenduste keerukus, õigusliku raamistiku keerukus, võimalus taotleda tähtaja pikendamist ja lõpuks võimalus esitada täiendavaid märkusi.

Euroopa Kohtu vastus

33 Põhiõigused on lahutamatu osa õiguse üldpõhimõtetest, mille järgimise tagab Euroopa Kohus. Seda tehes tugineb Euroopa Kohus liikmesriikide ühesugustele riigiõiguslikele tavadele ning inimõiguste kaitset puudutavatele rahvusvahelistele õigusaktidele, mille koostamisel liikmesriigid on osalenud või millega nad on liitunud (vt eelkõige 6. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-274/99 P: Connolly *vs.* komisjon, EKL 2001, lk I-1611, punkt 37).

34 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et kui siseriiklikud õigusnormid kuuluvad ühenduse õiguse kohaldamisalasse ja Euroopa Kohtule on esitatud eelotsusetaotlus, siis peab viimane andma kogu tõlgendamiseks vajaliku materjali, et siseriiklik kohus saaks

hinnata kõnealuste õigusnormide vastavust põhiõigustele, mille järgimise Euroopa Kohus tagab (vt eelkõige 18. juuni 1991. aasta otsus kohtuasjas C-260/89: ERT, EKL 1991, lk I-2925, punkt 42, ja 4. oktoobri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-159/90: Society for the Protection of Unborn Children Ireland, EKL 1991, lk I-4685, punkt 31).

35 Kui eelotsuse küsimused puudutavad viisi, kuidas liikmesriikide ametiasutused peavad kohaldama ühenduse tolliseadustikku, on Euroopa Kohus pädev andma eelotsuse küsimuse esitanud kohtule kõik ühenduse õiguse tõlgendamiseks vajalikud juhtnöörid, mille alusel tal on võimalik hinnata siseriiklike õigusnormide kooskõla põhiõigustega, mille järgimise Euroopa Kohus tagab.

36 Kaitseõiguste tagamine on ühenduse õiguse üldpõhimõte, mida tuleb kohaldada, kui ametiasutus kavatseb teha isiku suhtes talle ebasoodsa otsuse.

37 Nimetatud põhimõtte kohaselt tuleb niisuguste otsuste adressaatidele, kelle huvisid otsused märkimisväärselt mõjutavad, anda tegelik võimalus nende asjaolude suhtes oma seisukoha esitamiseks, millega ametiasutus oma otsust põhjendada kavatseb. Selleks tuleb nimetatud isikutele anda piisav tähtaeg (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused komisjon *vs.* Lisrestal jt, punkt 21, ja Mediocurso *vs.* komisjon, punkt 36).

38 Niisugune kohustus on liikmesriikide ametiasutustel, kui nad teevad otsuseid ühenduse õiguse kohaldamisalas, vaatamata sellele, et kohaldatav ühenduse õigus seda kohustust sõnaselgelt ette ei näe. Mis puutub kõnealuse põhimõtte kohaldamisse ja täpsemalt kaitseõiguste kasutamise tähtaegadesse, siis tuleb täpsustada, et kui ühenduse õigus, nagu on põhikohtuasja asjaoludes, neid ei kehtesta, siis jäävad need siseriikliku õiguse kohaldamisalasse niivõrd, kui nad ühelt poolt on võrreldavad nendega, mis on eraisikutel või ettevõtjatel sarnastes siseriiklikes õiguslikes olukordades, ja kui nad

teiselt poolt ei muuda ühenduse õigusega antud kaitseõiguste kasutamist praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks.

39 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tahab seoses kaitseõiguste tagamise põhimõttega teada kahte aspekti: esiteks, kas 8–15 päeva pikkust tähtaega, mis on siseriiklikus õiguses üldiselt ette nähtud selleks, et maksumaksja saaks kasutada oma õigust olla ära kuulatud, võib pidada piisavaks, ning teiseks, kas 13 päeva pikkune tähtaeg alates päevast, mil Sopropéle anti võimalus oma seisukoha esitamiseks, kuni päevani, mil tehti sissenõudmise otsus, vastab nimetatud põhimõtte nõuetele.

40 Seoses esimese aspektiga tuleb märkida, et on tavapärane ja ka otstarbekas, et arvukate olemasolevate haldusmenetluste jaoks nähakse tähtaegu reguleerivad üldnormid ette siseriiklikes õigusnormides. Nende normide kehtestamine seondub ka võrdsuse põhimõtte järgimisega. Liikmesriikide ülesanne on kindlaks määrata ühenduse õiguse kohaldamisalasse kuuluvates siseriiklikes õigusnormides kasutatavad tähtajad, võttes arvesse eelkõige vastuvõetavate otsuste olulisust nende adressaatidele, menetluste ja kohaldatavate õigusnormide keerukust, asjassepuutuvate isikute võimalikku arvu ja muid avalikke või erahuvisid, millega tuleb arvestada.

41 Mis puutub imporditollimaksu tollivormistusjärgsesse sissenõudmisse, siis tuleb märkida, et mitte alla 8 ja mitte üle 15 päeva pikkune tähtaeg selleks, et maksumaksja võiks kasutada oma õigust olla ära kuulatud, põhimõtteliselt ei muuda ühenduse õigusega antud kaitseõiguste kasutamist praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks. Ettevõtjad, keda võib põhikohtuasjas käsitletav menetlus puudutada, on professionaalid, kelle tavapärane tegevus on import. Pealegi näevad ühenduse õigusnormid ette,

et need ettevõtjad peavad suutma kontrollimisel oma toimingute õiguspärasust põhjendada. Lõpuks nõuab Euroopa Ühenduse üldine huvi ja eelkõige huvi nõuda omavahendid sisse võimalikult kiiresti, et kontrolli saaks läbi viia kiiresti ja tõhusalt.

42 Põhikohtuasja hageja väidab siseriikliku kohtu ees siiski, et tal oli oma seisukoha esitamiseks vaid kaheksa päeva ja et sissenõudmise otsus tehti vaid 13 päeva pärast seda, kui talle oli antud võimalus oma märkused esitada. Seetõttu palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul täpsustada, kas niisugused tähtajad on ühenduse õigusega kooskõlas.

43 Kuigi Euroopa Kohtul puudub EÜ artikli 234 tähenduses pädevus kohaldada ühenduse õigust üksikjuhtumile, võib ta siiski selle artikliga kehtestatud õigusalase koostöö raames ja talle esitatud andmete alusel esitada siseriiklikule kohtule selliseid ühenduse õiguse tõlgendamisega seotud asjaolusid, mis võivad olla talle tarvilikud selle sätte mõju hindamisel (8. detsembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 20/87: Gauchard, EKL 1987, lk 4879, punkt 5; 5. märtsi 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-515/99, C-519/99–C-524/99 ja C-526/99–C-540/99: Reisch jt, EKL 2002, lk I-2157, punkt 22, ja 11. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-6/01: Anomar jt, EKL 2003, lk I-8621, punkt 37).

44 Sellega seoses tuleb täpsustada, et kui siseriiklikus õigusnormis, nagu see on põhikohtuasjas kohaldatava normi puhul, on tähtaeg kindlaks määratud ajavahemikuna, mis antakse asjassepuutuvatele isikutele oma märkuste esitamiseks, siis peab siseriiklik kohus kontrollima, kas ametiasutuse poolt individuaalselt määratud tähtaeg vastab asjaomase eraisiku või ettevõtja konkreetsele olukorrale ja kas see on tal võimaldanud oma kaitseõigusi tegelikult kasutada. Niisugusel juhul peab see kohus võtma juhtumi asjaolud nõuetekohaselt arvesse. Nii võivad Aasia riikidega toimunud

imporditehingute puhul olla olulised sellised asjaolud nagu kõnealuste tehingute keerukus, kaugus või ka kohalike pädevate asutustega tavaliselt toimuva suhtluse kvaliteet. Samuti tuleb arvesse võtta ettevõtja suurust ja asjaolu, kas tal tavapäraselt on või ei ole kõnealuse riigiga kaubandussuhteid.

45 Mis puutub niisugustesse kontrollreididesse, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, siis tuleb märkida, et need moodustavad terviku. Nii võimaldab kontrollimenetlus, mida viiakse läbi mitme kuu jooksul ja mille jooksul toimuvad kohapealsed kontrollimised ja asjaomase ettevõtja ärakuulamine, kelle avaldused lisatakse toimikusse, oletada, et nimetatud ettevõtja oli teadlik nendest põhjustest, miks kontrollimenetlus oli algatatud, ja nendest asjaoludest, mida talle ette heideti.

46 Asjaolud, mis võivad aidata tõendada, et asjaomane ettevõtja on kontrollimenetluse jooksul kõiki asjaolusid arvestades ära kuulatud, tuleb samuti arvesse võtta.

47 Põhikohtuasja vaidlust lahendav kohus peab uurima, kas eelkõige neid erinevaid kriteeriume arvestades vastab tähtaeg, mille pädev asutus siseriiklikus õiguses ette nähtud ajavahemikus andis, eespool meenutatud ühenduse õiguse nõuetele.

48 Mis puutub küsimusse sellest, milline mõju võib põhikohtuasjas vaidlustatud otsusele olla asjaolul, et see otsus tehti 13 päeva pärast seda, kui ettevõtjale oli teatatud, et tal on kaheksa päeva aega oma märkuste esitamiseks, siis on oluline tuua järgmised täpsustused.

49 Reegli, mille kohaselt ebasoodsa otsuse adressaadile tuleb enne selle otsuse tegemist anda võimalus oma märkuste esitamiseks, eesmärk on see, et pädev asutus saaks nõuetekohaselt arvesse võtta kõik asjassepuutuvad asjaolud. Et tagada asjaomase eraisiku või ettevõtja tõhus kaitse, on nimetatud reegli eesmärk eelkõige see, et nimetatud isikud saaksid parandada mõne vea või teha teatavaks nende olukorraga seonduvaid asjaolusid, mis mõjutavad seda, kas otsus tehakse või mitte või kas otsuse sisu on nii- või teistsugune.

50 Nendel tingimustel nõuab kaitseõiguste tagamine selleks, et võiks asuda seisukohale, et nimetatud õiguse subjektile on antud võimalus oma seisukoht tegelikult teatavaks teha, et ametiasutus arvestaks asjaomase isiku või ettevõtja märkusi kogu nõutava hoolsusega.

51 Ainuüksi siseriikliku kohtu pädevuses on kontrollida, kas seda ajavahemikku arvestades, mis kulus kuupäevast, mil asjaomane ametiasutus sai ettevõtja märkused kätte, kuni kuupäevani, mil ta tegi oma otsuse, võib jõuda järeldusele, et ta võttis talle esitatud märkusi arvesse nõuetekohaselt.

52 Seega tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtule vastata, et mis puutub tollivõla sissenõudmisse, siis imporditollimaksu tollivormistusjärgsel sissenõudmisel on 8–15 päeva pikkune tähtaeg, mis on tollieeskirjade rikkumises kahtlustatavale importijale antud oma märkuste esitamiseks, põhimõtteliselt ühenduse õiguse nõuetega kooskõlas.

53 Vaidlust lahendav siseriiklik kohus peab kohtuasja asjaolusid arvestades kindlaks tegema, kas nimetatud importijale tegelikult antud tähtaeg võimaldas tal olla tolli poolt tõhusalt ära kuulatud.

54 Lisaks peab siseriiklik kohus kontrollima, kas seda ajavahemikku arvestades, mis kulus kuupäevast, mil asjaomane ametiasutus sai importija märkused kätte, kuni kuupäevani, mil ta tegi oma otsuse, on võimalik jõuda järeldusele, et ta võttis talle esitatud märkusi arvesse nõuetekohaselt.

Kohtukulud

55 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Mis puutub tollivõla sissenõudmisse, siis imporditollimaksu tollivormistusjärgsel sissenõudmisel on 8–15 päeva pikkune tähtaeg, mis on tollieeskirjade rikkumises kahtlustatavale importijale antud oma märkuste esitamiseks, põhimõtteliselt ühenduse õiguse nõuetega kooskõlas.**

2. Vaidlust lahendav siseriiklik kohus peab kohtuasja asjaolusid arvestades kindlaks tegema, kas nimetatud importijale tegelikult antud tähtaeg võimaldas tal olla tolli poolt tõhusalt ära kuulatud.

3. Lisaks peab siseriiklik kohus kontrollima, kas seda ajavahemikku arvestades, mis kulus kuupäevast, mil asjaomane ametiasutus sai importija märkused kätte, kuni kuupäevani, mil ta tegi oma otsuse, on võimalik jõuda järeldusele, et ta võttis talle esitatud märkusi arvesse nõuetekohaselt.

Allkirjad